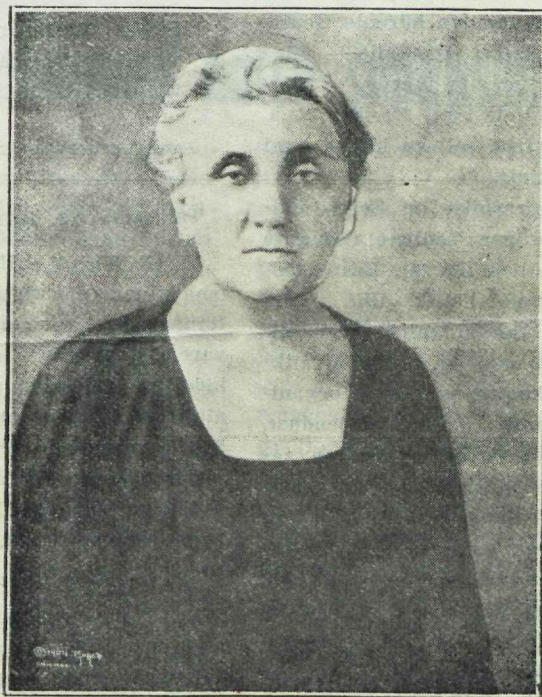

NAIESTE HAAAL

Tänapäeva naise
Jane Addams

Rahvusvahelise Rahu ja Vabaduse Liiga algatusel ette võetud rahuallkirjade kogumine desarmeerimiskonverentsiks lõppes 15. jaan. 1932. Eesti keskkorraldis saatis Vabariigi Valitsusele alljärgneva märgukirja, kus tehti teatavaks kogutud allkirjade arv.

VABARIIGI VALITSUSELE.

Kuna käesoleva aasta veebruari kuu alul astub kokku Rahvasteliidu desarmeerimiskonverents, siis leidis suur arv Eesti Vabariigi kodanikke, kes soovisid allkirja andmise kaudu avaldada oma tahtmist sõjavarus- tuste vähendamise kasuks. Soovides kergendada nime- tatud allkirjade edasisaatmist rahvusvaheliste keskor- ganisatsioonide kaudu desarmeerimiskonverentsile, as- tusid Tallinnas kokku paljude organisatsioonide ja asu- tiste esindajad, kes moodustasid sellekohase keskkorral- duse. Keskkorraldis andis seletusi küsimusest huvita- tuile, võttis vastu allkirje rahvusvahelisele märgukir- jale, mille tekst siin juures, ja saatis allkirjad Rahvus- vahelisele Naiste Rahu- ja Vabadusliiga büroole Genfis — edasiandmiseks Desarmeerimis-konverentsile — ühes kirjaga, millest ärakiri on lisatud siia juurde. Saade- tud allkirjade arv on 40.915, millele kuni 22. jaan. s. a. on tulnud veel lisaks 1.313 allkirja, sellega kokku kuni 22. jaanuarini s. a. 42.228 allkirja.

Peale ülaltähendatud keskkorraldise on Eestis ühi- selt allkirje võtnud vastu Eestimaa Tööliste Ühingute Keskliit, Eesti Sotsialistlik Tööliste Partei, Eesti Töö- liste Hariduseliit, Eesti Noorsotsialistlik Liit, kelle kaudu senini saadud andmetel on kogutud 8267 all- kirja üksiklehtedel ja 40 organisatsiooni — 24.750 liik- me ühist märgukirja. Seega kokku nimetatud organi- satsioonide kaudu 33.017 kodaniku tahte väljendust. Võimalik, et on veel keskorganisatsioone, kes on sam- al alal kodanikkude soovide edasiandmist korralda- nud mõnel teisel teel. Kuni 22. jaanuarini s. a. on keskkorraldisele teatavaks seega saanud 75.245 koda- niku tahteavaldus sõjavarususte vähendamise kasuks.

Keskkorraldis teeb Vabariigi Valitsusele teatavaks käesolevas märgukirjas tähendatud allkirjade saatmise Rahvasteliidu Desarmeerimis-konverentsi tarvis ja loo- dab, et Vabariigi Valitsus Rahvasteliidu Desarmee- rimiskonverentsil oma esindajate kaudu arvestab rah- vusvahelisele märgukirjale allkirjutanud kodanikkude tõsist tahtmist ja soove sõjavarususte vähendamise asjus rahuaate teostamiseks.

Tallinnas moodustatud keskkorraldisse kuuluvad alamalloetletud organisatsioonid ja asutised oma esi- najate kaudu, kes ühtlasi ka allakirjutajad käesolevale märgukirjale:

Eesti Apostliku Õigeusu Kiriku Sinood —
mitropoliit Aleksander.
Eesti Baptisti Ühingute Liit — h-ra Harald V. Dahl.
Eesti evang. luth. usu kiriku konsistoor. —
piiskopp Jakob Kukk.
Eesti Haridusliit — h-ra Evald Vender.
Eesti Naisliit — pr. Marie Reisik.
Eesti Naiste Karskusliit — pr. Helmi Põld.
Eesti Punane Rist — h-ra Johannes Nyman.
Eesti Õpetajate Liit — h-ra Ernst Martinson.
Eesti Teosoofoide Selts — h-ra Ferdinand Undt.
Esperantistide Ühing — prl. Helmi Dresen.
Evangeel. Kristl. Vabakogudus — h-ra Karl Marley.
Juudi Kultuurivalitsus — Grigori Aisenstadt.
Kristlik noorte Naisühing — prl. Aliine Hermann.
Maanaiste Keskseits — pr. Linda Einbund.
Noortem. Kristling Ühing — h-ra Herbert Tõnisson.
Rahvusvaheline Lepitusliit, Eesti osak. —
h-ra Paul Kuusik.
Saksa vähemusrahva esindaja — pr. Agnes Wahl.
Vene vähemusrahva esind. — pr. Sinaida Krutikov.
Ülemaalse Eesti Noorsoo Ühenduse Keskkjuhatus —
h-ra August Meikop.
Vabad liikmed — h-ra Johannes Kiiwet,
prl. Gerta Anderson.

Tallinnas, 22. jaanuaril 1932.

INGLISMAA LINNAVALIMISED. Viimaste inglise omavalitsuste valimiste tulemusena valiti seal 16 naist linnapeadeks, nende hulgas on kaks naist, kes juba varem linnapea ametit pidanud on. On huvitav mär- kida, et Inglismaal usaldus naiste kui linnapeade vastu alaliselt kasvams on. Eelviimaste valimiste järele va- liti linnapeadeks 7 naist, nüüd on nende arv rohkem kui kahekordseks kasvanud. See laseb oletada, et nai- sed hästi suudavad täita neid ülesandeid, mida linna- peale esitab ta amet.

NAISÕPETAJATE VASTASED MÄÄRUSED ROOT- SIS. Rootsi valitsus on hiljuti maksma pannud uue määruse, mille järele tulevikus naisõpetajate palgad on vähemad nende meeskolleegade omast, ilma et nende töö ja kohustused selle juures väheneksid. Ühtlasi on seda määrust väljatöötav komisjon avaldanud arva- mist, et kuigi teoreetiliselt meesõpetaja võib töötada alluvas vahekorras naisõpetajaga, tegelikult aga hari- dusalal juhtivad kohad peavad jääma meeste kätte. Sarnase määruse ja seisukoha õiglusetust mõistetakse naiste poolt eriti teravalt hukka, kuma Rootsis 1925-st aastast maksab seadus, et kõik riigiametnikud, mehed (Järg 23. lehek.)

SISUKORD: 1. Ülesanded, mis ootavad naise seadusandlist tegevust. 2. Kodu ja kooli koostöö küsimusi. 3. Kirjanduslik veste. 4. Matkaja märkmeid. 5. Naise osa kodu- ja rahvamajanduses. 6. Tänapäeva naise. 7. Kuidas võime rajada teed otstarbekohasele naisspordile? 8. Kroonika.

Naiste Hääl

Eesti Naisliidu
Häälekandja

Ilmub
üks kord kuus

TELLIMISE HIND: Toimetaja: MARIE REISIK. Väljaandja: EESTI NAISLIIT. KUULUTUSTE HIND:
1 aasta peale . . . Kr. 2.— Toimetaja kodune aadress: S. Roosikrantsi 4—1. Tel. 453-81. 1 lehekülge . . . Kr. 30.—
1/2 aasta peale . . . „ 1.20 Toimetus ja talitus asub: 1/2 lehekülge . . . „ 20.—
Väljamaa tellimine „ 3.— TALLINN, SUUR KARJA T. 10—5. TELEF. 446-28. 1/4 lehekülge . . . „ 10.—
Üksiknumbri hind 20 senti. Avatud kella 12—2. **Üksiknumbri hind 20 senti.**
Tellimise hind koos „Eesti Naiseaga“ — aastas Kr. 5.—, 1/2 aastas Kr. 2.75.
Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutused ja teised lehetellimiste vastuvõtjad.

Veebruar 1932

Nr. 2

VI aastakäik

Ülesanded, mis ootavad naise seadusandlist tegevust.

Lähenevad uue riigikogu valimised ja nii palju kui võib otsustada seni avaldunud meeleolu järele, esineb seekord kandidaatide nimekirjas lootusega valimistel läbi pääseda ka naised. Oli ka aeg, sest arusaamise eest, nagu oleks poliitika tegemine ainuüksi meeste omavaheline asi, oleme maksnud vist küllalt väärvormide näol, mis see tegevus mõnikord on võtnud, aidates seega diskrediteerida parlamendi autoriteeti üldse.

Kui nüüd ette on näha nelja või isegi viie naissaadiku läbimineku — kõnelda tuleb mõistagi eeldades riikliku elu reeglipärasest arengust arvestamata võimalikke ettenägemusi — siis peab neil varakult selge olema küsimus, missuguste aladele neil oma jõudu naissaadikutena esijoonel tuleb rakendada. Endastmõistetavalt peavad nad püüdma oma ülesannete kõrgusel seista üldistes majanduslikkudes küsimustes, mis tulevad seadusandlikule korraldamisele; võib olla isegi vastu hakata kalduvusele neid kõiki eraldada sotsiaalalale, nagu ei võiks neil olla ka muid huviseid. Kahtlemata on naistel ütelda oma sõna niihästi haridusliku kui ka majandusliku elu korraldamisel, nagu ka muudel aladel, kus nad tahavad töötada koos teistega. On aga peale selle rida ülesandeid, mis ilmselt enne algatamist ega lahendust ei leia, kui naissaadikud seda oma peamiseks mureks ei kuuluta ega suuda nende tarvilikkust selgeks teha üldsusele.

Kõigepealt on kodanline õigus Eestis vana-
nenud ja otsekohesest vastolus isegi põhiseadu-

sega. Naiste seisukord ühiskonnas on viimaste aastakümnete jooksul põhjalikult muutunud, sellepärast pigistab teda iganenud seadus nagu kitsaks jäänud king. Senine seadusandlus tugenes kahele, ühiskonna elus kandvaks tunnustatud sambale. Need olid loomulik tööjaotus mehe ja naise vahel ja mehe eestkoste õigus. Nimelt see viimane, mehe eestkoste õigus, püsib niihästi maksvas Balti eraseaduses kui ka teistes seadlustes ja valitsevates vaadetes, kuigi põhiseadusega ühesugune õigus on kindlustatud igale isikule vaatamata soole ning seisusele ja hoolimata asjaolust, et ikka vähem mehi suudab ülespidada oma perekondi naiste ja tütardega. Abielumiste statistika näitab, et ligi 80% juures sõlmitavatest abieludest naised seisavad iseseisvas kutsetöös, et seega need abielud alles võimalikuks saavad naise iseseisva teenimise eeldusel. Sellega aga on ka endine loomulik tunnistatud ja sellena maksev tööjaotus oma tähenduse kaotanud.

Koduste tööde nõiaringis, milles naine hoolimata välisest palgalisest kutsetööst peab keerlema, on ainult emakohuste täitmine vastuaidlematult tema loomulik ülesanne. Kogu küürimine, keetmine, pesupesemine aga, mis temal lasub, on nõndanimetatud loomulikuks kujunenud alles harjumuse õigusega, ega ole neil töodel midagi ühist erilise naise hingelaadi või kalduvustega. Seda tõendab asjaolu, et samad tööd megalise kutsetöona moodustavad osalt puht meeste tööalad, ainult toimetatakse neid siis hoopis vähema vaevaga, kui kodus.

Siinkohal töötavale naisele appi tulla ja abi nõusid otsida, kuidas temale kergendada kolmekordset töökoormat, on üks lahendust ootavatest ülesannetest. See on aga ühtlasi raskemaid ülesandeid, mis praegusel ühiskonnal üldse ees seisab ja tema otstarbekohasest lahendusest peaksid ühiskonna tuleviku nimel väga huvitatud olema ka avaramalt mõtelda oskajad mehed. On üks asjaolu, mis peaaegu võimatuks muudab laialdase töötavate naiste organiseerimise. See on nende viletsad palgad, mis omakorda alla suruvad meeste palgad, nõnda et neist viimastest ei jatku perekonna ülespidamiseks ja mis naise sunnivad välja minema tööd otsima ükskõik missuguse hinna eest. Täieline nõiarang! Siin võib abiks tulla ainult ühesugune kutseline ettevõtmistus poistele ja tüdrukutele, naisele tee vabastamine kõigile töödele, mis mitte tõekstehtavalt pole kahjulikud naise organismile ja kõigepealt — ühesugune tasu ühesuguse töö eest. Sinna juure tuleb veel lisada teistsugune kasvatus suund, kuna siiamani kasvatus perekondades kui ka koolides on juhitud endise klassikalise, tegelikult aga iganenud sugudevahelise tööjaotuse vaimus.

Väga tõsise nähtena toob naise palgaline kutsetöö kaasa loobumise emarõõmudest. Iseenesest ei ole midagi selle vastu, kui ka vaene naine hakkab oskama end kaitsma üleliigse eksploateerimise vastu, milleks peab nimetama vahetpidamatut sünnitamist, ja tahab üles kasvatada ainult niipalju lapsi, kuipalju tema ja ta mees jõuavad toita. Ebaloomulikuks muutub olukord, kui töötav naine on sunnitud üldse loobuma lapsest, kui emakssaamine temale tähendab üheltpoolt töökoha kaotust, teiselt poolt tema sattumist rippuvusse mehe meelevallast. Siin võib abi tuua ainult avar ema- ja lapsekaitse, mille väljaarendamine naiste, kuid ühtlasi ka ühiskonna tuleviku huvides on hädavajaline. Selle kõrval peab käima vallaslapse õiguste jalule seadmine. Praegune olukord, kus vallaslapsel küll õigus on ülalpidamisele isalt, see ülespidamine aga tegelikult jääb saamata, on allpool arvustust. Niihästi perekonnaõigusest kui ka sotsiaalpoliitiliselt tuleb vallaslaps üheõigustada seadusliku lapsega.

Ka abordiparagrahv vajab küpsset mõtlemist ja kaalumist, enne kui ta sel ehk teisel kujul ellu viiakse. Peaks olema selge, et ainult paragrahviga naised ei saa sundida emakssaamisele. Niisama peaks olema vastuvaidlematu, et riigil kõlbline õigus puudub naist sünnitamisega sundida seni, kui ei ole suudetud võita veene, et iga juuretulev inimene on üleliigne ja ainult halvendab üldist rasket seisukorda, nagu me seda üle elame praegusel silmapilgul. Elu pühaduse

kaitsmise paragrahvi suhtes peab valitsema saama veene, et kaitsmise kohustus peab lausuma mõlemal poolel, kes lootele elu andsid. Ühtlasi on vaja niisuguseid seadusi ja korraldusi tegelikus elus, et emakssaamine oleks kindlustatud niivõrd muretusega ja lugupidamisega, et naisel ei tarvitseks loobuda loomulikust igatsusest emaõnnele.

See kõik ei käi mitte ainult naistöölise kohta, vaid ka nais kontori ametniku, kogukonna ametis seisva naise jne. kohta. Rõõmustavalt on enamasti riigi- ja omavalitsuse teenistuses läbi viidud põhimõte, et palk on määratud koha järele, mitte selle järele, kas teda täidab mees või naine. Sealjuures aga valitseb kindlalt vaade, mille järele sama vankumatult ka käiakse, et naine võib töötada ainult alamal ametiastmel. Tõusuvõimalused on tema eest kinni niihästi vabrikus kui kontoris, kantseleis või äris. Sellega on naise tegevusele tugev riiv ette tõmmatud, temalt ära lõigatud tiivad, sest ta teab, kui hästi ta ka ei töötaks, kuidas ta end ka ei pingutaks, tõusu ega oma olukorra parandamise võimalusi temal ei ole muid, kui ainult jällegi mehe kaudu. Kui muidu ei saa, siis vastavate seaduste otskohese parandamisega tuleb naistele avada pääs ka juhtivatele kohtadele omavalitsuse-, hoolekande töös, riigiasutustes jne.

Meil puuduvad naiskohtunikud, nagu puuduvad naised kutsehariduse, hoolekande, kodumajanduse nõunikudena. Puuduvad naised juhtivas ühistegevuses, puuduvad majandus-asutustes. See on ebaloomulik nähe mitte ainult rahvaarvu jagunemise seisukohalt, vaid asja enda pärast, sest peaks ometi olema selge, et ükski asi ei saa edeneda, kui teda võetakse ja juhitakse ainult ühe poole elanikkonna seisukohalt ja arusaamise kohaselt. Lähemad aastad ja naissaadikute energiline selgitustöö peavad siin tooma muutust.

Korduvalt on tähelepanu juhitud väärnähtele, et meil puuduvad noorte kohtud, nagu üldse puudub igakülgne ja avarahingeline noorteraavi. Siin parandust ja algatust tuua on jällegi naissaadikute kohus. Üldise juhtmõttena naiste seadusandlikus tegevus peaks valitsema äratundmine, et naise tõusust ei või veel kõnelda mõne üksiku koha võitmise puhul, vaid alles siis, kui töötavate naiste suure hulga on kätte võidetud inimeseväärilised elamis- ja töötamistingimused. Ei ole jutt mitte ainult majanduslikust seisukorrast, vaid ka hingelisest. Veel on meie ühiskondlik elu oma kujus liikumas mehe näo järele, küsimus seisab selles, kuidas siin ruumi teha ka naisele. Naise tööd oma majanduslikust ja kultuurielust me kustutada enam ei saa. On vaja see töö asetada parematesse tingimustesse.

Ei tahaks lõpetada puudutamata jättes üht tõsist väidet, mis võidaks tuua kõige selle vastu, mis siin ette toodud. Võidaks ütelda, et kõik, mis siin seisab on küll väga kena ja tarviline, kuid see kõik maksab ainult aja kohta, kui on valitsemas normaalsed elu- ja arenemistingimused. Praegu on aga meil tegu täiesti erakordsete aegade, mil esimese koha pärib küsimus, kuidas üldse hinge sees hoida ja ära elada, rääkimata laiajooneliste uuenduste elluviimisest, mis osalt võivad kujuneda isegi väga kulukaiks, nagu emakaitse teostamine sel kujul, et temast tõesti abi oleks kõige laiematele hulkadele.

Lühidalt võiks niisugusele iseenesest põhjendatud väitele vastata järgmist: kriis poleks kahtlemata omanud nii terava laadi, kui inimesi nende tegevuses ja riikide vahelises läbikäimises oleks juhtimas terve mõistus kihivide asemel, mis praegu võimsalt endid maksma panevad ja takistavad igat otstarbekohast aktiooni kriisi võitmiseks ühendatud jõul. Praegu peame jõudu pingutama raskustest ülesaamiseks, see on tõsi, ent ülesaamine peaks olema kergem, kui selleks jõudu pingutatakse ühi-

selt, ega arvata, et poole inimkonna arvamised on tühised ja nende kogemused ning tööjõud niisugune ei midagi, mida võib ignoreerida. Ja mis puutub kuludesse, siis ärgu arvatagu, et kõik väljaminekud, mis praegu on tunnustatud paratamatuiks, on ilmtingimatult vajalised. Veel raisatakse meil raha väga ebaratsionaalseteks otstarveteks väga palju. Diplomaadi kollane kinnas on meile tähtsam kui ühe inimese elu päästmine või ema ahastuse võitmine.

Kui naised suudaks rahvusvahelises läbikäimises võita niipalju mõju, et nad jõuaks paraliseerida suurvabrikantide kahuri- ja mürgaasivalmistajate mõju — teoreetiliselt peaks nad seda suutma — siis oleks nad teinud teo, mille eest neile järeletulevad põlved võiksid ausaamba püstitada suurema õigusega, kui praegu see on püstitatud tundmata sõdurile. Ja tagasi tulles meie väikese riigi juure võib öelda, et kui naised siin poliitilisest elust aktiivselt osa võttes suudavad osaltki tuua teistsuguseid vaateid, kui nad seni on ülevõimul olnud, ka siis nende tungimine sinna on olnud õigustatud.

Helmi Jansen.

Kodu- ja kooli koostöö küsimusi.

„Milline meie noorusmaa, selline saab rahvasaatus”, nii hüüab laulik. Me kõik tunnustame seda tõde. Seda tõde tunnustavad kõigi demokraatlikkude riikide põhiseadused, nõudes sunduslikku ja maksuta algharidust. Kuid puudub veel palju noorsoo eest hoolitsemises ka tänapäeva demokraatlikumates riikides. Pühendatakse kõige pealt vähe tähelepanu kasvatusküsimustele.

Hoolimata haridusliku tasapinna tõusust suureneb alataasa vangide ja nõdrameelsete arv. Ankeedid näitavad, et neil õnnetuil peamiselt kasvatus olnud puudulik. Edasi. Kui sageli ei leia me inimesi, kes kehaliselt täiesti terved, aga vaimliselt tasakaalutud; neid, kes küll haritud, kuid kellel raske iseloom, või kes isegi kurjategijad. Alles kogu häid omadusi, nagu enesevalitsemine, kaastunne, arenenud tahtjõud, selge arusaamine, algatusvõime jne. moodustavad hea iseloomu, millest sõltub inimese isiklik õnn, sotsiaalne õnn ning üldine edu.

Seepärast peab tõsiselt mõtlema kasvatusküsimustele.

Tähtsaim osa langeb kasvatusel alal muudugi perekonna kanda, kuid kool võib siin palju kaasa aidata.

Sageli kuuleme etteheiteid õpetajatelt vanematele, et need omi lapsi ei oska kasvatada.

Kindlasti eksib ka kool kasvatusel alal ja vanemad võivad teha etteheiteid õpetajatele. Parima edu saavutamiseks peaksid kodu ja kool töötama käsikäes.

Kodune kasvatus on väga tähtis, sest laps viibib kodus palju rohkem aega, kui koolis. Pealegi moodustub tavaliselt lapse iseloom enne lapse kooli astumist. Ka on iseloomu kasvatamine raske koolis, kus pedagoogil tegemist hulga lastega, kuna iseloomu kasvatamine peab sündima individuaalselt. Veel on lapse elu kodus palju mitmekesisem kui koolis ja pakub seega rohkem võimalusi last kasvatada.

Meie vanemad aga pole küllalt teadlikud kasvatusküsimusis. Koolid ei anna vanema kutse jaoks ettevalmistust. Sellest puudusest on ometi viimasel ajal paljus maades aru saadud (Belgia, Čekoslovaakia) ja koolide õppekava üles võetud perekonna kasvatusõpetus (Familienerziehung, l'éducation familiale), mis sisaldab lastehoiu kõrval moraali ja iseloomu kujundamise õpetust. Ka meie uute täienduskoolide õppekavade järgi õpetatakse tütarlastele kasvatusõpetust ühes kombiõpetusega ja kava järgi on kasvatusõpetuse tuumaks perekonna pedagoogika. Kahjuks pühendatakse meie keskkoolide kasvatusteaduse õppekavas vähe tähelepanu perekonna pedagoogikale. P. A. Ühendriikides on ametisse määratud ins-

pektriis, kelle ainsamaks ülesandeks on valvata perekonna pedagoogika õpetamist ning õppeviiside arendamine. 2500 nõuandjat käivad kodudes vanematele nõu andmas kasvatusse puutuvais küsimusis.

Kõikjal on haridus teinud suuri edusamme, kuid inimeste kõlbline elu pole tõusnud ja seepärast on hädavajalik, et selle kasvatus intensiivsemaks muutuks perekonnas endas kooli kaasabil. Kool peab andma kasvatust oma kasvandikkudele nende tulevase vanema kutse jaoks ja õpetajad peavad juhatama praeguseid vanemaid, neid istruerides kõigis kasvatusse puutuvais küsimusis.

Paraneb ja täieneb kodune kasvatus, muutub kergemaks kasvatustöö koolis; see asjaolu peakski õhutama õpetajaid kodu ja kooli lähenemisele kaasa töötama ja oma aega pühendama arusaamise süvendamiseks kasvatuslikkudes küsimustes ning nende tutvustamiseks uute kasvatusviisidega. Meie oludes on see töövist kõige kergemini läbi viidav vanemate ja õpetajate ühiste organisatsioonide kaudu. Tallinnas töötab juba teist aastat edukalt ühing „Kodu ja kool“. Selle ühingu tegevusest teinekord.“

E. P.

Naise osa kodu- ja rahvamajanduses.

(Järg ja lõpp.)

Pähklaid veetakse meile aastas ligi 7 milj. sendi eest sisse. Mis puutub muu aedviljasse, siis on arusaamatu, miks peame aastas andma välja miljoneid kaunviljade, sibulate ja mädarõika eest. Varematal aastatel on ka kurke sisse veetud sadade tuhandete väärtuses.

Edasi maksame suured summad välismaa maitseainete eest. Ma ei kõnele siin suhkrust ega soolast, vaid kõigest muudest vürtsidest ja maiustustest, ilma milleta meie väga hästi läbi saaksime ja mis

meie tervisele enam kahjulik kui kasulik. Üleliigne vürtside tarvitamine on tingitud vaid harjumusest ja selle harjumuse kaotamisega hoiaksime rahvale kokku üle 10 milj. sendi aastas. Välismaa maitseainete asemel võiksime aga tarvitada ohtralt kodumaa omisellerit, puru, tilli jne.

Imestama peab, et sisseveetavate maitseainete keskel on ka kõõmnid, mida meie maa kindlasti ise väga hästi kasvatab, sest seda on metsikult mõnes kohas kõik teeäärred täis.

Kirjanduslik veste.

Kirjanduslikke uudiseid.

Peatugem kõigepealt „Looduse“ romaanivõistlusel auhinnata jäänud, kuid trükikõlvulisteks tunnistatud ja jõuluks ilmunud teoste juures. Neid on kolm: A. Kivika romaan „Vekslivõltsija“, Evald Kindluste jutustus „Talvised rändlinnud“ ja A. Saarna teos „Südameraasukeste agoonia“, milledest tõsisemat tähelepanu väärivad esimene.

Kivikas nimetab oma romaani „Vekslivõltsija“ „ühe boheemlase pihtimuseks“. Romaani sisuks on noore ja andeka, kuid äärmises puuduses elutseva maapoisi äkiline kuulsakssaamine kirjanikuna, millele järgneb meeletu elupõletamine, keheline ja vaimline laostumine ning enesetapmine vanglas, kuhu õnnetu satub vekslivõltsimise pärast. Kuigi teosele on nimeks antud „Vekslivõltsija“, on vekslivõltsimise fakt ise sündmustikus üsna vähesel tähtsusega: see on õieti ebaoluline kõrvalnähtus, mis ilmesti ainult seks on jutukäigusse põimitud, et peategelast vanglasse saata. Tegelikult on kirjanik Johannes Lodjapuu seesmise kokkuvarisemise põhjuseks kogu ta eelnenud elu, mille all ta murdub, kuna tal puudub vajaline vastupanujõud ja hinge-

line tasakaal. Sattunud nalgiva kooliõpilase elukorrast ootamatult sootuks uude ja alul hämmastavasse boheemkonna õhkkonda, omandab Lodjapuu oma nõrga iseloomu tõttu õige ruttu kõik ümbruskonna pahed, mis ta mõne aastaga hävitavadki nii kehaliselt kui vaimliselt.

Johannes Lodjapuu hingelaadi ja ta vaimlist allakäiku kirjeldades peatub Kivikas pikemalt omaaegse boheemkonna ja selle sisutu ning vaimuvaese ulaelu juures, mis ühele osale me kirjanikkonnast on põhjust andnud „Vekslivõltsijasse“ suhtuda terava vaenuga. Kuuldavasti olevat romaani boheemkonna eluviise illustreeriy osa koguni põhjustanud romaani auhinnata jätmise, — asjaolu, mis heidab küllaltki omapärast valgust me vaimutege- laste mõtteviisile. Erapooletult hinnates oleks „Vekslivõltsija“ kindlasti väärinud auhinda, kuna see kunstilise tasemega ületab paljud varem auhinnatud teosed. Romaan on kompositsiooniliselt tasakaalustatud ja terviklik, sündmuste käsituselt asjalik; hiljutise mineviku pahesid kirjeldades ei munda liiale ega laskuta sensatsiooni maigulisesse üksikasjade nautimisse. „Vekslivõltsija“ on tõsiselt mõeldud teos ja puhttehnilisest küljest parimaid romaane möödunud hooaja toodangus.

Kindluste „Talvised rändlinnud“ pole niivõrd kunstiteos kui huvitav päevasündmuste kirjeldus,

Ka mõnuainete — tee, kohvi ja kakao eest anname välja hiigla summad, nimelt möödunud aastal ligi 63 milj. senti. Oleks kasulik nii majanduslikult kui ka tervislikult, kui piiraksime endi perekondades nende ainete tarvitamist ja võtaksime nende asemele tarvitusele kodumaa viljakohvi ja õietee või marjamahlad.

Ei tahaks siinkohal puudutamata jätta ka alkoholi ja tubaka sissevedu. Olgugi, et neid aineid tarvitavad rohkem mehed kui naised, võiksid viimased siin vast kaudseltki mõju avaldada nende tarvitamise ja eriti sissevedamise vähenemisele, kui teavad, et tubaka eest saadame aastas välismaile üle 100 milj. senti ja igasuguste viinade, veinide, õlle linnakste ja humalate eest kümned miljonid.

Edasi vaatleme rõivastusmaterjali sissevedu.

Olgu tähendatud, et villase riide ja koetud tööde eest maksame välismaile aastas 300 ja rohkem milj. senti. Siinjuures ei arvesta ma mitte villa, mis toodakse sisse siin ümbertöötamiseks. Kui tarvitaksime kodumaa tekstiilivabrikute toodangut, muretseksime seega tööd ja leiba hulgale tööliste.

Siidiriiet ja muid siidi asju vedasime 1930-mal aastal sisse 83,5 milj. senti eest ja see summa tuleb arvatavasti täielikult kirjutada naiste arvele.

Samuti välismaa sukkade eest oleme välja annud aastas 48 milj. senti. See nähe peaks nüüd kaduma ja loodame, et kodumaa sukatehased suudavad varsti rahuldada isegi kõige nõudlikumaid tarvitajaid.

Edasi raiskame aastas kümneid miljoneid välismaa pitside ja tikandite eest.

Meie ostame palju igasugu määreid, pulbreid ja puhastusvahendeid ega küsi tihti, kas see tuleb kodumaalt või võõrsilt; halvemal juhusel nõuame isegi välismaalt.

Meie peame jätma eelarvamise, et kõik mis on välismaa oma, on hea, vaid peame katsetama ja järele proovima, milline on parem ja siis tegema valiku. Tihti saadetakse meile välismailt isegi seda, mida välismaa nõudlikud perenaised enam ei tarvita.

Ei saa ka jätta ütlemata, et kosmeetiliste tarbete eest oleme 1930-mal aastal annud välismaile keskmiselt 30 milj. senti. See summa ei ole muidugi mitte välja antud hädavajalikkude, vaid luksusasjade eest.

Kõik need summad teevad kokku miljardeid, mis lähevad välisriikide tootjatele, töölistele ja millest jäävad seepärast ilma kodumaa töölisel ja ettevõtjad. Nende summadega nõrgendame kodumaa majanduslikku aluspinda ja süvendame üldist kitsikust.

Meie ei saa täielikult loobuda väliskaubast, sest välisriigid ostes meie kaupa, nõuavad, et meie ostaksime ka neilt. Kuid arvesse võttes, et meie sissevedu tikub ületama väljaveo ja et viimased ajal ka välismail piiratakse sissevedu ning propageeritakse kodumaa kaupu, peame ka meie kindlasti püürama oma sissevedu.

Peale kõige eelpool mainitud mõjustavad naised veel tööstust oma valikuga ostude tegemisel, dikteerides ette, mida tööstus peab valmistama ja mille val-

mis rohke faktilise materjali põhjal kujutab praegusi maakooliõpetajaid ja nende elamis- ning töötamistingimusi. Kuna jutustis on soravalt kirjutatud, võib seda mõnuga lugeda tänu huvitavale ainele.

Saarna „Südameraasukeste agoonia“ tahab olla vaimukas ajakajastus, on aga ainult igav ja tüütav välismaa moodsate meistrite (peamiselt nähtavasti André Gide'i) jäljendamiskatse: vormilt katkendlik ja laialivalgav, sisult väheütlevalt näide sellest, kuidas mitte ei peaks kirjutama.

Trükitehniliselt väga uhke koguteos „Põhja-käär“ tahab jätkata aktsiooni, mille paari aasta eest alustas „Kirjanduslik Orbiit“. Koguteose ümber koondunud rühma usutunnistuseks on veendumus, et „kirjanduse ainuõige ja ülevaim siht on elu teenides — arvustades ja uusi sihte näidates — muuta seda paremaks ja õiglasemaks,“ esitades „ainult ilu rakkese olevat kirjandust,“ s. t. kirjandust „puhta kunstina“. Huvitavate ja vaimukate artiklite kõrval (H. Raudsepp, D. Palgi, O. Urgart) esitab koguteos luuletisi J. Schütz'ilt ja ilukirjanduslikku proosat A. Jakobsonilt, M. Metsanurgalt ja A. Kivikalt, milledest paeluvaim on Kivika novell „Babtist“, meeolult ühtlane ja vormilt napp sõjamälestuste kild. Jakobsoni novell „Vabanemine“ on vormilt laialivalgav ja sisult

väheütlevalt; Metsanurga „Kreeps“ tundub pigemini ruumitüüteks teosesse paigutatud olevat, — nii vähe sobib koguteose üldilmelega see arvatavasti „Punase tuule“ sündmustikust vormilistel põhjustel välja jäetud katkend.

Noorelt andekalt naiskirjanikult Betti Alverilt saime jõuluks poeemi „Lugu valgest varesest“, mis tähelepanu ei vääri mitte ükski võrdlemisi õige hästi õnnestunud katsetusena uuel alal, vaid ka sisuliselt ja meeoluliselt. See omalaadiliselt ajavaimu arvustav ja lähima mineviku ellusuhtumist kujutav teos on vaimukas, huvitav ja kergestiloetav. Tahaks loota, et see väliseltki meeldiv ja ajakohane teos on juba teed leidnud kirjanduslike huvidega naiste raamatukappidesse ja lugemislauale, kust loomulikult ei puudu ka vastilmunud uudis Aino Kaldalt: „Püha Jõe kättemaks“ (Fr. Tuglase tõlge). Nagu varengi nii sageli, viib Aino Kallas meid ka ses teoses jälle me kodumaa minevikku, kujutades õudse 1343. aasta toomapäeva sündmustiku varal ühe ema väärteele eksinud lapse armastust („Imant ja tema Ema“) ning ühe Saksast toodud veskiehitaja asjatut võitlust pühakspeetud Võhandu jõega („Püha Jõe kättemaks“). Teost iseloomustab eriline vaimukas šarm ja intiimne soojus, milleta pole mõeldav ükski Aino Kalda raamat.

mistamisest tuleb loobuda. On loomulik, et tööstus kohandab end tarvitamisele ning valmistab ainult seda, mida ostjaskond ostab. Kui mingisugune kaup ei leia ostjaid, jääb selle tootmine paratamatult seisma. Kui naised ostavad ja nõuavad ainult head kaupa, siis mõjustavad nad seega ka tööstust valmistama head kaupa.

Nii näeme, et naiste mõju on suur niihästi kodu- kui ka rahvamajanduse seisukorra loomisel. See mõju võib olla niihästi positiivne kui ka negatiivne. Kuid see peaks kasvama positiivses suunas.

Möödunud peaks olema aeg, mil tootja või kaupmees püüdis reklaami teel mõjustada tarvitajaskonda. Tarvitajad, eriti naised, peavad asjatundlikult tegema oma valikud ja teadlikult mõjustama kodu- ja rahvamajandust positiivses suunas.

Eestis on ostude tegemine raskendatud, sest meie siseturg on korraldamata ja kaubad standardiseerimata. Naiste ülesandeks on kaasa aidata siseturu parema korralduse loomisele, ühistegevuse arendamisele ja ja nõuda, et ka siseturu kaubad saaksid klassifitseeritud ja nende jaoks maksuma pandud samuti kindlad standardid, nagu seda tehakse väljaveokaupade suhtes välismaa tarvitajaskonna nõudmisel.

Kodumajanduslike tarbeasjade ostusi aitaksid kergendada ka kodumajanduslikud katsekohad, nagu neid on Saksa, Inglise, Ameerika ja teiste kodumajanduslike organisatsioonidel. Töösturid saavad omad kaubad nendesse katsekodadesse, kus nad siis

järele proovitakse vastupidavuse ja tarvitamise seisukohalt. Kui kaup osutub igakülgsest vastuvõetavaks, varustatakse see katsejaama kaitsemärgiga. Leidub aga kauba juures puudusi, saadetakse see töösturile tagasi paranduste tegemiseks. Katsejaama kaitsemärgiga varustatud tarbeasju võib iga perenaine osta julgusega ka siis, kui temal puuduvad kindlamad teadmised vastava tarbeasja valikuks.

Naised ei tohi mitte jääda ootama meeste peale, vaid peavad teadlikult rakendama oma majandamisvõimeid kogu perekonna, riigi ja rahva huvide kaitseks. Selle ülesande teostamiseks tuleb:

A. Kodu seisukohalt:

- 1) lihtsustada elamist ja piirata luksustarvitamist;
- 2) osta eestkätt vajalikku ja kasulikku;
- 3) ostmisel valida asjatundlikult, hinnates esemeid mitte üksnes nende turuhinna, vaid ka nende vastupidavuse, tarbekohasuse, mugavuse, ilu jne. seisukohalt;
- 4) osta ajal, mil hinnad kõige odavamad;
- 5) pidada arveid ja eelarveid, et kooskõlastada väljaminekuid sissetulekutega ja võimaldada teha ostusid soodsal ajal;
- 6) kasutada väärtusi täielikult, et midagi ei läheks kaotsi.

B. Rahvamajanduse seisukohalt:

- 1) aidata kaasa toodangu ja selle väärtuse tõstmisele, eriti neil aladel, kus tegutsevad ja majandavad naised;

Populaarteaduslikest teostest oleks nimetada Eesti Kirjanduse Seltsi Eluloolises seerias ilmunud E. Sheridan Jones'i *George Washington*, mis kirjeldab Ameerika vägede ülemjuhataja ning Ameerika Ühendriikide esimese presidendi elukäiku, ja Eesti Kirjanduse Seltsi „Elava teaduse” nimelise sarja esimese numbrina ilmunud huvitav ja mõtterikas teos „Suur maailmasõda”, mille autoriks on inglase H. G. Wells.

Erilise ja väga tervitatava nähtusena võiks lõpuks nimetada, et m. a. lõpul ilmus rohkesti noorsoo kirjandust, peamiselt küll tõlkeid. Loodetavasti on meil edaspidi võimalik peatuda üksikasjalikult noortele määratud lugemisvara juures; praegu olgu vaid mainitud, et enamik pakutavast on täitsa rahuldav, osalt koguni väga hea.

M. Sillaots.

Matkaja märkmeid.

MÄED. — ITAALIA.

Budapesti päikese soojus püsib kaua kehas. Lisa sellele nagu ei tahakski enam, — oleks ehk liig juba. Ärevalt sorivad sõrmed tagasihoidliku garderoobi kallal: kuidas riietuda sügavas lõunas (võrreldes Eestiga)! Kuidas anda mõista noile päikeses praetud itaallastele, et tuleme jääkarude naab-

rusest, soovime võimalikult külma vett joogiks ja võib olla ka jahedaid mähiseid südamele ja laubale...

Esmakordselt Itaalias! — „Noor-Eesti” poeet laulis omal ajal: „Itaalia, — nii olgu Eesti tulevik!..” Oli see nii? — Vaimustus on otse hingemattev. Keel ei tööta üldse enam. Käed kujundavad vaid õhkemärgitaolisi žeste.

Mäed, mäed! Oo, Munamägi, kallis, kust on näha nii palju kodumaa metsi, järvi, kirikuid, miks ei või sa end sirutada ja paisutada kas või meie unenäos, et võiksim vaimustuda säärasel kraadil sinugi majesteetlikkusest, et kasvaks meie kodumaa-armastus!..

Kui tugev on olnud siin Looja käsivars, et võida püstidada nii pillavas ohtruses sarnaseid kaljurahne, kui rikas ta ehetevakk, et kaunistada mägede kiviseid külgi halja lopsaka taimestikuga ning puistata kaljude suursugustele, igivanadele peadele hõbevalget lund!..

Jumalikult sobib lumikroonitud tipule habras pilvloom!

Igaviku õnneliku mõrsjana vedab kalju lõputuid hetkeid sõnatus andumuses, soovideta, peitumusteta, surmahirmuta... Vaatab ajaviiteks mägi-
ojade — vesilintide võidujooksu oru suunas, kus puhkevad roosiõied oma enese täiusest, peituvad lehtede varjus küpsed viinamarjad raskete koba-

2) valmistada rohkem sarnast väärtuslikku kaupa, mis leiab turgu välismaal;

3) ostmisel eelistada kõigi muude ühesuguste tingimuste juures kodumaa tooteid ning loobuda välismaa luksuskaupadest;

4) osta head kaupa, et mõjustada tööstureid tõstma oma toodangu standardi;

5) nõuda kaupade standardiseerimist ka siseturu jaoks;

6) võtta aktiivselt osa avaliku majanduselu korraldamisest.

Alma Martin.

Tänapäeva naised.

Jane Addams.

1897 aastal nimetati Jane Addams'i Chicago linnas, tema valimise puhul linna aukodanikuks, Chicago „esimeseks ja tähtsamaks kodanikuks“. Tänavu hindas teda Nobeli auhinna-mõistmise komitee kui „tarka riigitegelast“ ja määras temale Nobeli rahuauhinna.

Juba noorelt asus Jane Addams sotsiaalsele tööle. Ta oli vaid kolmekümne aastane, kui ta 1891 aastal asutas oma kuulsaks saanud Hull-House, sotsiaalse abi keskkoha Chicago vaesemas linnaosas, kus leidsid esimest abi ja nõu vaesed sisserändajad kõigist rahvustest. Sotsiaalses töös arenes Jane Addams poliitika tegelaseks, peamiselt omavalitsuse küsimuste ja sotsiaalsel alal. Ameerikas ei leidi viimastel aastakümnetel ühtegi sotsiaalset uuendust ega

seadusandlust, mida Jane Addams poleks algatanud või aidanud läbi viia.

Ikka avaramaks muutus ta silmaring ja tegevusväli, kuni see viimaks haaras kogu maailma. Kui puhkes ilmasõda, siis võitles Jane Addams selle eest, et Ameerika sellest eemale jääks.

1915. aastal õhutas ta Haagi naiskonverentsi kokkukutsumist, milline pidi töötama rahu kasuks. Sellest kasvas välja naiste rahvusvaheline rahu ja vabaduse liiga, mille juhatajaks valiti Jane Addams. Kongressi ülesandel külastas ta sõdivate riikide vastutavaid riigimehi ja püüdis neid mõjustada rahu heaks. Peale sõja oli ta nälgivatele abiandmise töö juhiks Euroopa riikes.

ratena ning — inimene valmistub verisele sõjale, — kõhu heaolu nimel...

Õnnelikud mäed!.. —

Rong roomab tasa, tasa üle sildade, mis raudniitidena ripuvad sügaviku kohal ja näivad ime-nõrgakestena keset jõulist maastikku.

Sõites üle sarnase silla, mõtleb vist jumalasal-gajagi: „Päästku taevas mind seekord veel!..“

Kosk kitsast kaljuavausest lendab mühisedes alla. Just lendab! Korralikuks langemiseks puudub tal aeg. Vesi — aina hõbevaht, brüsselipits.

Kolmkümmend kaks tunnelit reastikku: vaheldub pimedus järsu valgusega ülevalt, kaljutippude poolt, kuhu ei ulatu enam vaatama vaguniaknast, kuigi sirutad kaela viimse võimaluseni.

Jaamades mustasilmane rahvas. Fašistlikud sõdurid hambuni relvades, uhke, peaaegu halvaks-panev ilme näol. Ei mingit huvi sinihallsilmase, kahvatu elemendi vastu. Ei jäljekestki hõimlusest! Isegi vennastamistahet mitte!

Muvimento jaam. Õhtuses hämaruses kellahe- lin — kume ja pühalik — kutsub, meelitab palvele. Kirik — väike kivikastikene. Ent temassegi peab mahtuma jumaluse kõrgus, inimpattude sügavus ning halastuse suurmeelsus...

Saadetakse kedagi rongile. Tütarlaps nutab istudes kivil. Vanem naine, must rätik peas, must põll ees, tõstab käe fašistlikuks tervituseks eemal-

duva rongi suunas. (Imelik! Kas diktaator pole keelanud naistele sarnast tervitusviisi?) Kari lapsi jookseb rongiga vähe maad võidu. Kilked, hõisked. Just nagu meiegi mudilased! —

Tee ääres ristil Lunastaja roosakas kuju, nagu elusalt piinatud inimene: mõtle mägede elanik, et püsid vaid lausa armu najal siin kivide võimsas kaisutuses!..

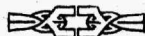
Jaam „Ospedaletto“. Pimedus. Mäed mustendavad tontlikult. Kui kuskil asuvad paharetid, siis vist kindlasti siin, kaljulõhedes. Õudne! — Hea, et on vari pea kohal vähemalt vaguni näol!

Üksikud tuled vilguvad kauguses nagu hundi-silmad padrikus.

Milline valgusenappus pärast Viini ja Buda-pesti! Silmad otsivad tuld, on hellitatud valgusest nagu laps säravast mängukannist.

Ka soojust on siin üllatavalt vähe. Ligikaudu samapalju kui Baltimere rannikul. Lumistelt kõrgustelt on pärit too jahedus. Seal üleval vist noored suusatavad, uisutavad ja liuglevad ning peavad lõbusat lumisõda. Või ei sõdi lõunamaalased lumega?

Rong laskub orgu, sügavamale, sügavamale. All vaibub tül. Tuleb soojus, tuleb valgus ja — kirev, käratsev, rühkiv linnaelu. *Käo Orvik.*

Pilge ja vaen, mis osaks said sellele naisele rahu heaks töötamise alal, eriti sõja ajal, ei kohanud teda ega pidurdanud ta tegevust.

Ükski teine naine pole kaitsnud rahu aadet ja töötanud selle heaks nii suure ardemuse ja julgusega, kui Jane Addams.

Ilmasõja puhkemisest saadik nihkus kogu ta elutöö rahu alale. Sotsiaalne mõtlemine ei tunne rahvuslikke piire. See on abivalmis kõigile, kes seda vajavad. Rahu ja leib on üksteist täiendavad mõisted. Jane Addams töötab rahu heaks, sest sõda põhjustab häda ja viletsust, on viha ja vaenu avaldus; vaesuse avaldus, mis on kõigi sotsiaalsete põhjuste algallikaks.

Selle suure naise usk on, et maailm peab enesele looma uue südametunnistuse. Rahvaste ikka tihedamaks muutuv rippuvus tundub temale selle suurimaks pandiks.

„Naiste Hääle“ lugejatele pole Jane Addams võõras. Mineval aastal, tema 70-ne aastase sünnipäeva puhul peatusime pikemalt ta elutöö juures. On tõsine heameel, et tänavune Nobeli rahuhauhind, mida peetakse ju tänapäeva suurimaks tunnustuseks, sai osaks sellele haruldasele, praegu veel teguvõimsale naisele, kelle peale õigusega uhked võivad olla kogu maailma naised.

Kuidas võime rajada teed otstarbekohase naisspordile.

„Naiste Hääle“ möödunud aasta viimastes numbrites avaldatud artikkel ja ankeet naisspordist kihutasid ka mind esitama oma seisukoha neis küsimustes.

Tahaksin kohe alul koos hr. Ildaga toonitada seda, et oli tõsine heameel näha algatust selles küsimuses naistelt ja naiste häälekandjas.

Lubatagu esiteks anda väikest ülevaadet sellest, mis meil Eestis naise kehalise kasvatuse õigesse roopasse juhtimiseks on kavatsatud ja suudetud.

Mõni aasta tagasi, sügissemestril Helsingi võimlemise instituudi tööd pealtkuulajana jälgides, võisin tihti tähele panna, kuidas arvestati teiste maade naisvõimlemist ning Eestit mainiti teiste hulgas kui täitsa söödis maad sel alal ja meie naisvõimlemisest polnud Soomes keegi kuulnud.

Kuigi Eestis tol ajal (6-e a. eest) oli naisi, kes harjutasid võimlemisrühmades; kuid need rühmad asusid üksikute meeste spordiseltside juures ja meeste juhatusel, seega polnud tol ajal tõepoolest võimalik nimetada Eesti naisvõimlemist kui niisugust.

Kui öeldakse, tõtt on valus kuulata, siis oli minul seda Helsingis, kui räägiti naisvõimlemisest ning kirjeldati selles küsimuses Eesti olusid.

Soomest tagasi tulnud, rääkisin mõttest naisvõimlejate seltsi asutamise kohta ühele võimlemise õpetajale, kes soovitas jätta seda mõtet, sest meie naised ju naiste juhatusel võimlema ei tulevat. Jätta mõtet aga ei saanud. Rääkisin asjast oma kolleega pr. H. Põllule, kellel palju kogemusi organiseerimistöös ja kes juba neiupõlves töötas esimese mängu ja võimlemise rühmaga Tartus. Pr. Põllu otsus oli: asutage ära! pöörake pr. Mäelo poole, temalt saate häid näpunäiteid asja vormilise külje korraldamiseks.

Kutsuti kokku esimene asutamiskoosolek, kus valiti n. n. asutav toimikond, kelle ülesandeks oli koostada põhikiri ja kokku kutsuda järgmine koosolek, kus vastu võeti põhikiri ning seltsi nimeks — Tartu Naisvõimlejate Selts.

Tegelik töö seltsis algab 1929. a. sügisel. Esimesele harjutustunnile on ilmunud 30 võimlejat, varsti kasvab see arv niivõrd, et korraldatakse teine grupp. 1930. a. on võimlejate arv juba kolmekordseks tõusnud ja käesoleval aastal isegi viiekordseks. Nii töötab praegu seltsi juures viis rühma 155 võimlejaga. — Väide, et meil naised ainult meeste juhatusel võimlema lähevad, on põrmuks langenud, sest Tartu Naisvõimlejate Seltsis on õpetajaks olnud ainult naine.

Mis siht on seltsil? T. Naisvõimlejate Selts tahab kohapeal kättesaadavaks teha kehalise arenemise võimaluse kõigile naistele, äratades neis huvi küsimuste vastu, mis kehakasvatusega ühenduses ning võimaldades neil vastavalt huvidele tegutseda.

Kui meil, Eestis, naine on kehaharjutustega tegemist teinud, siis on see viimase ajani sündinud meeste spordiseltside juures n. n. naisteosakonnas, mida harilikult juhatab mees. Olen võinud tähele panna, et need osakonnad arvuliselt mitte suured pole olnud, sest looduspoolest keskpäraste ja võib olla nõrgemate füüsiliste võimetega naine ei tule harjutama sinna osakonda. Põhjused selleks on küllalt arusaadavad.

Jääb ainult tänuga konstateerida senist meeste tööd naisteosakondade juhtimisel (Naisteosakonnad asusid pikemat aega ainult Tallinnas ja Tartus), kuid ette heita meestele, et nad on huvi tunnud vaid kehaliselt arenenud naistega töötamises, ometi ei saa, kuna põhjused peituvad hoopis mujal.

Tartu Naisvõimlejate Seltsi tegevus on kestnud liig lühikest aega, mispärast ei saa praegu selgitada töö tulemusi; töö korraldusest võib nimetada niipalju, et võimlejad on rühmitatud ea ja arenemise järele, kuna uued juurde tulijad erirühma moodustavad.

Raske on selget pilti saada ka sellest tööst, mis tehtud meeste spordiseltside juures asunud naisteosakondades ja kus niihästi töö, kui ka rühma olemasolu olenes harjutustunni juhatajast. On olnud aegu, kus naisteosakond ajutiselt ei töötanud. Viimasel ajal on aga neis naisteosakondades võimlejate arv kasvanud, kus õpetajana toimib naine; töötatakse isegi mitmes rühmas.

Nii ei saa meie üldse rääkida praegu Eesti naisvõimlemisest, meile pole näidatud sel alal küpset tööd ega selgeid sihtjooni — senine töö on kannud juhuslikkuse pitsatit. Loomulikult ei saa meie rääkida ka Eesti naisspordist; pole ju mõeldav sportlane, kes ei harrasta järjekindlalt kehaharjutusi Neid naissportlasi, kes ei kuulu enam koolipinki, võib sõrmedel üles lugeda.

Järjelikult on naisvõimlemine ja sport ala, mis meil vajab korraldamist.

Kust peaksime selleks korralduseks eeskuju võtma?

Nagu teada, on meie senised võimlemise ja spordi õpetajad valdavas enamikus saksa orientatsiooniga, väljaarvatud üksikud, kes Ameerikas (mehed), ja Soomes (naised) kehalise kasvatuse alal oma erihariduse saanud.

Seega poleks liigne pilku heita olukorrale, mis valitseb Saksas naise kehalise kasvatuse alal.

Käesoleva aasta Deutsche Turnzeitungis kirjutab W. Scharrer: „Selle järele kui aastakümneid mees nõuandja ja juhtija oli naisvõimlemises, on aasta eest Saksa võimlemispäeval Berliinis otsustav samm tehtud: nimelt naisvõimlemise juhtimine anda naise kätte.”

(Järgneb.)

A. Bookmann.

Tartu naisvõimlejate seltsi juhataja.

KROONIKA.

(Algus 2. lhk.)

ja naised, igal ametialal on üheõiguslised. Mainitud määrus on esile kutsunud terve rea proteste ja meeleavaldusi. See on järjekorraline vaenuavaldus iseseisvalt tegutseva ja teeniva naise vastu, mis praegusel raskel majanduslikul ajal, kus võitlus leiva eest, ikka raskemaks muutub, kasvavalt teravneb just naiste vastu, kelles mehed näevad soovimatu võistlejat. Praegusel ajal peaksid naised igalpool, ka meil Eestis, hästi valvel olema oma huvide kaitsemise eest ja end enesekaitseks hästi organiseerima. Ongi juba ka meil Tallinna linnavolikogu suure enamusega vastu võtnud sooviavalduse, et tulevad vallandada naisametnikud, kelle meestel on teenistus. See liikumine võib ka meil omandada suurema ulatuse. Võitluses olemasolu eest jääb alati alla nõrgem, kes end küllaldaselt kaitsta ei suuda. Meie naisametnikud, siia hulka arvatud ka naisõpetajad, pole aga sugugi veel organiseeritud võitluseks oma huvide kaitseks. On viimane aeg sellele tõsiselt mõtlema hakata!

NAISED TARVITAJATE ÜHINGUTE KANDJATENA. Saksa tarvitajate ühingute liidu aruandest (Liidul on olemas ka eriline naiste sekretariaat) selgub, et tarvitajate ühingute majanduslikest püüetest ja uuendustest on suuresti huvitatud majaperenaised, kuigi Saksamaal tänapäevani veel on selgitamatu küsimus, kas majaperenaisel on juriidiline õigus olla ühingu tegevliikmeks, kuna kohtute arvamisest lähevad lahku küsimuses, kas perenaise ja abielunaise n. n.

„võtmeõigus“ volitab teda olla ühingu liige ja võtta enesele kohustusi, mis liikmeks olemist võivad järgneda. Selletõttu on senini Saksamaal tarvitajate ühingute liikmeks tavaliselt mehed. Ühingute Liidul oli 1930. aastal 61.384 naisliiget, kes moodustasid ainult 7,6 prots. kogu liikmeskonnast. Protsentuaalselt suurem on aga naiste arv, kes töötavad tarvitajate ühingutes juhtivatel kohtadel. Sellekohase ankeedi järele selgus, et saja tarvitaja ühingu juures olid tegevad:

	Mehed %/o	Naised %/o
Juhatuses	307=99	3=1
Nõukogus	728=98	13=2
Asemikud peakoosolekul	1907=97	62=3
Osaikondade juhatajad	3052=77	914=23
Komisjonides	55=47	63=53
	6049=85	1055=15

Täie tööjõuga ühingute teenistuses oli 5475 inimest. Neist oli 30%^o=1617 meest ja 70%^o=3858 naist. Juhatuses ja nõukogudes on naiste arv väike ainult selle tõttu, et neile kohtadele võib määrata ainult ühingute liikmeid. Tegelikus elus astub naine sagedasti alles peale ametisse valimist ühingu liikmeks. Ikka rohkem aga veenduvad saksa tarvitajate ühingud, et nende edu peapandiks on naiste kaastegevus ja sellepärast on suuremad ühingud asutanud erilised naiste sekretariaadid, mille ülesandeks on selgitustöö naiste hulgas ja nende kaasatõmbamine.

Sportlased ja sporttegelased!

- „EESTI SPORDILEHT“ on ainukene puht sportline ajakiri Eestis.
 „EESTI SPORDILEHE“ veergudel leiate erapooletut arvustust kõigist kodu- ja välismaa sport-sündmusist.
 „EESTI SPORDILEHT“ on rikkalikult illustreeritud piltidega.
 „EESTI SPORDILEHE“ kaastöölise võrk on laialdane.
 „EESTI SPORDILEHT“ ilmub üks kord nädalas, igal teisipäeval.
 „EESTI SPORDILEHT“ maksab aastas Kr. 6.—, poolaasta Kr. 3.—, üksiknumber 15 s.
 „EESTI SPORDILEHE“ aastatellijad saavad ka a s a n d e n a Kehakultuuri Aastaraamat Nr. 6, mis ilmub mai kuus.

Kõik aastatellijad võtavad osa preemiate loosimisest, mille koguväärtus Kr. 100.—.

Tellimisi lehe peale võtavad vastu kõik postkontorid, agentuurid, raamatu-kauplused ning lehe toimetus, Müürivahe 16—33.

Kõik sporttegelased ja sportlased loevad „EESTI SPORDILEHTE“.

Kuukiri „EESTI KIRJANDUS“

Ilmub iga kuu lõpul Tegev ja vastutav toimetaja lektor J. V. VESKI. Toimetus: mag. P. Ariste (folkloor), prof. H. KRÜUS (ajalugu), prof. A. Saareste (keel), kirjanik F. Tuglas (kirjandus). Väljaandja: Eesti Kirjanduse Selts.

KÜÜKIRI „EESTI KIRJANDUS“ on määratud igale eestlasele, kes on huvitatud rahvakultuurilisest edust. Ta pole ajaviitelugemiseks, vaid rikastab lugeja teadmisi.

ARTIKLID on asjatundlikult kirjutatud, seejuures aga kergesti arusaadavad ja käsitlevad tähtsaid küsimusi kirjanduse, keele, rahvaluule, ajaloo, rahvateaduse, muinas-teaduse, ühiskonnateaduse, filosoofia, kunstide ja kultuuriarengu aladelt.

ARVUSTISI ilmub igas numbris algupäraste ilukirjanduslike teoste, tõlgete ja teaduslike tööde üle. Neid arvustisi võib lugeja usaldada, sest sihilikud, ühekülgsed või asjatundmatud arvustised ei leia avaldamist.

KAASANDENA ilmub „Eesti raamatute üldnimestik“, mis osutub eriti tähtsaks, sest ta sisaldab täieliku bibliograafilise ülevaate Eestis ilmuvaist raamatuid.

TELLIMISHIND 1932. a. on erakordselt odav ja kõigile kättesaadav: 5 krooni aastas, 2 kr. 50 s. poolaastas, 1 kr. 25 s. veerandaastas; üksiknumber maksab 50 senti.

Varemaid aastakäikudest on saadaval järgmised: XIII—XVIII (1918/19—1924) hinnaga 3 kr. 60 s., XIX—XXIII (1925—1929) hinnaga 5 kr., XXIV—XXV (1930—1931) hinnaga 6 kr.; nahkköites 2 kr. kallim. Aastakäigud I—XII (1906—1917) on müügil otsas; mõningaid üksiknumbreid on saada hinnaga 50 senti.

„EESTI KIRJANDUSE“ VAREMAD AASTAKÄIGUD on hinnatavad kui väärtusliku ja mitmekesise sisuga mahukad köited, mis millalgi ei vanane, mille väärtus ajaga koguni kasvab ja mille võib omandada odavasti. Seepärast on ka kõik esimesed köited juba müügil otsas.